

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Social kompetensutveckling i en lärande situation ur ett lärar- och handledarperspektiv

Emelie Söder

”Inriktning/specialisering/LAU370”

Handledare: May Fredriksson

Examinator: Rune Romhed

Rapportnummer: VT10-2611-052

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Social kompetensutveckling i en lärandesituation – ur ett lärar- och handledarperspektiv

Författare: Emelie Söder

Termin och år: VT-2010

Kursansvarig institution: (För LAU370: Sociologiska institutionen)

Handledare: May Fredriksson

Examinator: Rune Romhed

Rapportnummer: VT10-2611-052

Nyckelord: Samarbete, samspel, skolutveckling, social kompetens

Problem, syfte och frågor

Syftet är att undersöka hur lärare och handledare som arbetar som frisörer ser på vikten av att ha social kompetens, samt om och i så fall hur den behöver utvecklas i undervisningen och på frisörsalongen.

Material, metoder och analyser

Utifrån mitt syfte och frågeställningar kom jag fram till att använda mig utav en kvalitativ intervjumetod med strukturerade frågor där sex intervjuer genomfördes. Tre intervjuer med lärare och tre med handledare inom frisörbranschen. Jag sammanfattade, gjorde en analys och bearbetade svaren från mina intervjuer. Jag har intervjuat informanterna om hur de ser på vikten av social kompetens i skolan och arbetslivet utifrån deras personliga erfarenheter och upplevelser.

De viktigaste resultaten och deras didaktiska konsekvenser

I min undersökning har jag kommit fram till att lärare och handledare anser att det är viktigt för elever med social kompetens för att hantera och förstå andra individer. Jag kan konstatera utifrån mina intervjuer att samtliga informanter vill öka undervisningen inom social kompetens eftersom de anser att det är till elevers fördel att ha social kompetens i skola och arbetsliv. Denna uppsats kan vara ett redskap för mig och andra blivande lärare för att få en inblick av betydelsen social kompetens för elever. Innehållet i min undersökning har jag erhållit genom litteratur, mina intervjuer samt egna erfarenheter.

Förord

Min studie har stärkt mig i min uppfattning om vikten av social kompetens i skola och arbetsliv även i samhället. Detta kommer jag att bära med mig i min profession som yrkeslärare i gymnasieskolan. Jag vill särskilt tacka min handledare May Fredriksson som har stöttat och väglett mig genom detta arbete. Jag vill även rikta ett tack till de lärare och handledare som har tagit sig tid att ge sina upplevelser, tankar och erfarenheter vid mina intervjuer för att min studie skulle bli genomförbar. Slutligen vill jag tacka min familj och mina vänner för det tålamod och de diskussioner vi haft i relation till min undersökning.

Mitt namn är Emelie Söder och har fyra års erfarenhet av frisöryrket, som snart ska kliva ut i arbetslivet som yrkeslärare inom gymnasieskolan med en inriktning mot frisör.

Jag startade min undersökning med att fundera på vilket ämne jag ville skriva om.

Med hjälp av ert stöd har det blivit en studie som kan användas från förskolan till och med gymnasieskolan som ett material för att bidra och utforma ökad social kompetens i undervisningen.

Ett varmt tack till alla er som gjort mitt arbete möjligt.

Innehåll

1	Inledning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
1.1	Introduktion till problemområde	1
2	Syfte och problemformulering	3
3	Teoretisk anknytning	3
3.1	Vad är social kompetens?	3
3.2	Utveckling av social kompetens i skolan	4
3.3	Utveckling av social kompetens i arbetslivet	6
4	Design, metoder och tillvägagångssätt	8
4.1	Forskningsstrategier	8
4.2	Vetenskapligt förhållningssätt	9
4.3	Urval	9
4.3.1	Pilotundersökning	10
4.4	Genomförande av intervjuer	10
4.5	Analysmetod av intervjuer	11
4.6	Etiskt förhållningssätt	11
5	Resultat	12
5.1	Vikten av social kompetens i skola och arbetsliv	12
5.2	Utveckling av social kompetens i skola och arbetsliv	14
6	Diskussion	18
6.1	Metoddiskussion	18
6.2	Resultat diskussion	19
6.2.1	Diskussion kring vikten av social kompetens i skolan och arbetslivet	19
6.2.2	Diskussion kring utveckling av social kompetens i skolan	20
6.2.3	Diskussion kring utveckling av social kompetens i arbetslivet	22
7	Sammanfattning och avslutning	23
	Referenser	25-26

Bilaga 1

Bilaga 2

1. Inledning

I min kommande yrkesroll som frisörlärare vill jag stärka min kompetens för min framtida undervisning. Eftersom frisöryrket är ett praktiskt yrke vill jag studera hur relevant social kompetens är för utövandet av yrket. Anledningen till mina funderingar kring detta ämne är att jag genom min erfarenhet som frisör och lärarstuderande observerat skillnader mellan hur olika frisörer arbetar. Dessa olikheter ger underlag till tankar om hur en kompetent frisör bör vara enligt frisörbranschen. Är det genom goda ämneskunskaper elever blir kompetenta frisörer eller krävs det även en god social kompetens?

Vad är då social kompetens? Begreppet är väldigt brett men den typ av social kompetens jag vill undersöka är individers anpassning till olika situationer, människor och miljöer. Jag kommer att undersöka detta genom att ta reda på hur handledare och lärare anser att just denna typ av social kompetens är relevant för elevers utbildning inom frisöryrket. Därför kommer jag använda begreppet social kompetens som en utgångspunkt i min studie.

1.1 Inblick till problemområdet

Under denna rubrik kommer jag att ge en inblick i problemområdet genom att ta upp vad en del forskare anser om social kompetens samt vad skolans läro- och kursplaner säger om detta ämne.

Persson (2007:15-16) berättar att skolan är Sveriges största förberedelse för arbetslivet och utgör en stor del av elevers utveckling. Han beskriver att en tredjedel av befolkningen ägnar sig åt utbildning varje dag. Det är därför viktigt att skolan tar sitt sociala ansvar genom att utbilda eleverna för deras framtida karriärer. I läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf94) punkt 1.2 under rubriken skolans uppdrag står det att:

- *Eleverna skall i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra.*
- *Skolan ska utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso- och livsstilsfrågor.*

Dessa punkter beskriver vikten av att elever lär sig det sociala samspelet som yrkeslivet kan komma att kräva. Detta för att ge elever kunskapen i skolan att fungera i samspel med andra individer som bidrar till en god miljö i skola och arbetsliv. En lärandemiljö där individer vågar öppna sig, kommunicera och får goda sociala relationer till varandra.

Kernell (2002:115-116) förklarar vikten av dessa relationer i följande citat:

Trygghet och närhet är viktiga faktorer då tankar ska utvecklas. Kunskaper får sitt värde i mänskliga möten. Möten mellan olika uppfattningar och förståelser är grunden för mycket av verksamheten. Det är alltså i sociala relationer, direkt eller indirekt, de ska användas. Då blir det sociala livet i verksamheten den bästa drivbänken .

Lundmark (1998: 35-36) fortsätter resonemanget kring vad kompetens innebär och beskriver att det är att kunna hantera olika situationer, uppgifter eller arbeten med hjälp av sina

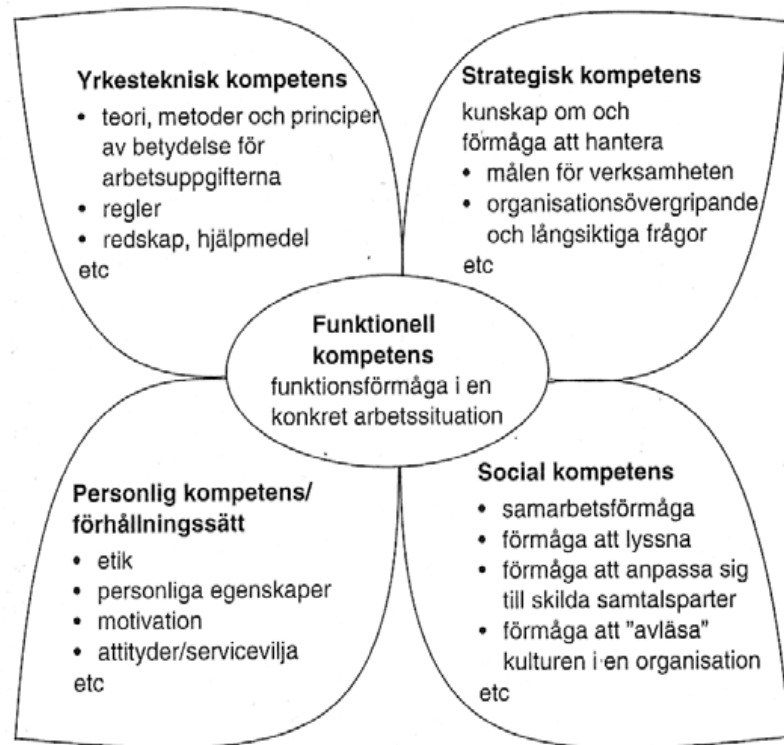
färdigheter. Hon poängterar att definitionen av kompetens ständigt förändras och anser även att motivation och vilja utgör en del av begreppet kompetens. Lundmark (1998: 35-36) har delat in begreppet kompetens i en modell som hon kallar "kompetensblomman". Där ger hon en övergripande förståelse för de olika delar hon anser utgör begreppet kompetens. Hon har delat in kompetens i fyra olika delar (blad), delarna ska motsvara summan av en individs kompetens som hon kallar funktionell kompetens. Delarna beskrivs på följande sätt:

Yrkesteknisk kompetens innebär att ha kunskap om yrket för att klara av de arbetsuppgifter som krävs för att uträtta sitt arbete väl.

Strategisk kompetens innebär att man har en förmåga att förstå och hantera de mål som verksamheten eftersträvar. Även att ifrågasätta och utveckla verksamhetens riktlinjer.

Personlig kompetens/förhållningssätt beskriver den del som handlar om de olika personliga egenskaperna en individ har. Det är de grundläggande värderingar om etik och moral som krävs för yrkets uppgifter.

Social kompetens innefattar att kunna anpassa sig till rådande situation. Detta genom att kunna kommunicera, vara lyhörd, visa respekt samt samarbeta med sina medmänniskor.

Källa: Lundmark, 1998, s. 35.

För att förtydliga hur skolan ser på den sociala utbildningen så har jag valt att lyfta fram några punkter som är hämtade från skolverkets hemsida under program mål för hantverksprogrammet. Dessa beskriver kunskapsmål som hantverksprogrammet inriktning frisör arbetar efter. De beskriver att skolan ska ansvara för att elever:

- har ett serviceinriktat förhållningssätt och utför arbetet med kvalitet och ansvarskänsla,
- har förmåga att diskutera och ta ställning till etiska frågor och förhållningssätt som rör yrkesutövningen,
- kan kommunicera på svenska och engelska med sikte på behovet i yrket, samhällslivet och vidare studier,
- kan använda informations- och kommunikationsteknik inom verksamhetsområdet

Persson (2003:209) beskriver social kompetens på ett sätt som fångar innehållet i min studie. Han beskriver begreppet som:

Individens förmåga att hantera relationer mellan sig själv, de andra och samhället.

2. Syfte och problemformulering

Nedan presenteras syfte med och frågeställningar i denna studie. Jag kommer att utgå från min utgångspunkt social kompetens inom frisöryrket som symboliserar min studie för att söka svar på mina frågeställningar.

Syftet med denna studie är att undersöka hur relevant verksamma lärare och handledare upplever att social kompetens är för elevers utbildning och deras framtida yrkeskarriär som frisörer. Jag vill även undersöka hur de arbetar med att utveckla denna sociala kompetens. Jag vill med mina frågeställningar belysa och få svar på hur lärares och handledares pedagogiska uppfattning synliggör social kompetens i skolor idag. För att undersöka detta utgick jag från nedanstående frågeställningar.

Preciserade frågeställningar:

- Hur stor vikt har elevers sociala kompetens enligt verksamma yrkeslärare och handledare inom frisörutbildningen?
- Hur arbetar verksamma lärare och handledare i syfte att undervisa och organisera lärandet för att utveckla social kompetens hos elever?

3. Teoretisk anknytning

Under denna rubrik kommer jag att presentera forskning om social kompetens. Jag har valt att dela in teoretiska anknytningen i tre delar: 1) Vad är social kompetens? 2) Utveckling av social kompetens i skolan. 3) Utveckling av social kompetens i arbetslivet. För att kunna utveckla min studies innehåll om social kompetens kommer jag inledningsvis reda ut begreppets innebörd.

3.1 Vad är social kompetens?

I svenska akademiens ordlista (2008) beskrivs ordet social: *en person som lever/ingår i ett samhälle, som gärna umgås med sina medmänniskor, sällskaplig, umgängsam, anpassar sig till samhällets krav.* Ordet kompetens beskrivs: *erforderlig skicklighet, erforderliga kvalifikationer, duglighet, befogenhet, behörighet.*

Persson (2003:43) beskriver att begreppet social kompetens är när individer anpassar sig till olika situationer och miljöer. Denna kompetens innebär att vara förmögen att förhålla sig till nya grupper och individer. Att individer i ett samspel med varandra måste samarbeta för att få ut så mycket som möjligt av rådande situationer. Han beskriver att vi i samhället på arbetsplatsen, i skolan och i hemmen måste skapa relationer där man delar med sig av varandras kunskaper om livet. Hur vi anpassar oss till olika situationer skapar social kompetens där individen ska fungera i grupp och med andra individer. I en arbetssituation

måste individen finna en tillfredsställelse i att lösa kundens problem och ha en vilja att skapa nöjda kunder.

Persson (2003:104) Han beskriver att social kompetens handlar om att anpassa sig till arbetssituationen där man möter olika individer och att få detta möte att fungera. Han hävdar att social kompetens inte handlar om privata förhållanden utan om de möten som sker utanför den privata sfären.

Enligt Mannberg (2001:5-7) är social kompetens förmågan att hantera en situation så att vi uppfyller både vårt eget och andras mål. Hon förklarar att man inte föds med social kompetens utan att det är en färdighet som utvecklas genom övning. Social kompetens är en förmåga att veta vad man vill och kan, samtidigt som man ska förstå andras behov och situationer.

Enligt Strandberg (2006:11) så innebär social kompetens samspel med andra människor där man lär sig av varandra och skapar kunskap genom kommunikation. Det är genom möten med andra människor som man utvecklar sin personlighet, självkänsla och vidgar sina inre tankar. Även Dahlkvist (2002:13) hävdar att i möte med andra människor skapar man ett intresse av att uppskatta individers olikheter. Det som är viktigt med social kompetens är vårt förhållningssätt till vår omgivning, genom att man lyssnar och är tydlig i samtal med varandra. Grunden för att ha social kompetens kräver olika egenskaper som människa, exempelvis att kunna hantera situationer som uppstår och att kunna samarbeta. Summan av social kompetens är att ha förmågan att kunna visa och tillge sina känslor i samverkan med andra människor (2002:13).

Enligt Herlitz (2007: 25) I den sociala kompetensen krävs en vilja till kommunikation för att nå sitt budskap i samtal med andra människor i sin omgivning. Även att kunna visa, förmedla sina svagheter och tillåta att omgivningen kan göra misstag.

Kimber (2009:106-107) hävdar att social kompetens är när man lär sig av olika sociala situationer och i situationerna kunna hantera sina känslor till andra individer. Dessa känslor ska involveras vid samarbeten och konfliktlösningar. Ogden (2001:4) hävdar att social kompetens är ett betydelsefullt begrepp och innefattar möjligheter som kan bidra till att individen får bättre självkänsla, möjlighet att själv hantera konflikter och skapa en positiv livssituation.

3.2 Utveckling av social kompetens i skolan

Säljö (2005:20-22) menar att man hela livet tar in information och utvecklar sin sociala förmåga genom att kommunicera med andra människor. Individer utvecklas genom samarbete med omgivningen där man lär sig nya kunskaper och färdigheter. Detta för att samhället och omgivningen förändras och genom ett samarbete med olika förmågor utvecklar man som individ olika typer av färdigheter.

I Skolverkets Lägesbedömning (2009) beskrivs att det inte räcker för en lärare att besitta ämneskunskaper, utan att elevers resultat även påverkas av lärarnas sociala kompetenskunskaper. En viktig del av lärarens sociala kompetens är att visa intresse för elevers arbete och att skapa ett samarbete mellan lärare och elev. Det är genom respekt, tålmod och förtroende som man skapar detta positiva samarbete. En lärare med hög social kompetenskunskap kombinerar elevers undervisning med studiemotiverande aktiviteter för att

öka elevers studieintresse. En annan viktig del är att skapa regler och struktur i samarbete med elever för ett optimalt undervisningsklimat. Det är även viktigt att ge elever respons för att utveckla och förbättra undervisningen. Lärare ska anpassa undervisningen efter elevers sociala behov utan att förlora ämneskunskaperna. Lärare ska även sätta upp både kortsiktiga och långsiktiga mål och planera undervisningen maximalt för att utnyttja undervisningstiden.

Åhs (2003:48) beskriver att kommunikation är grundläggande för människans sociala förmåga och genom den utvecklas vi som individer. Genom denna utveckling kan vi bli bekräftade och uppleva oss själva. Summeringen av detta är att en människa blir en människa tillsammans med andra. Vi utbyter tankar, åsikter och kunskaper som utgör en betydelsefull struktur i tillvaron. Människan får en stark känsla av välmående när andra individer lyssnar och är intresserade av vad man har att berätta. Åhs (2003:49) beskriver att man kan använda sig av olika typer av grupsamtal för att öka kommunikationen och därmed förbättra gemenskapen i klassen, de består av fyra punkter:

Öppna samtal: som skapar en samhörighet och utbyter tankar med varandra.

Utvärderingssamtal: där reflektion och utbyte av tankar framkommer.

Problem- och konflikthantering: där samtal av sociala problem diskuteras och ska hanteras.

Norm- och dygdsamtal: gemensam utveckling av normer och regler.

Åhs (2003:49) beskriver att social kompetens består av dessa punkter och de är viktiga för elevers utveckling. Han anser att det är viktigt i skolan att man kan lösa situationer som uppstår tillsammans med andra. Därför har lärare en viktig roll att kunna utgå från ovanstående punkter som ett hjälpmedel och kan hjälpa till att utvärdera vad som har och inte har fungerat. Thors (2009:54) beskriver att man kan använda sig av rollspel eller lyssnarövningar. Dessa verktyg ska utveckla elevers sociala kompetens och empatiska förmåga som ska hjälpa elever att hantera och förstå olika sociala situationer.

Åhs (2003:46) hävdar att det är viktigt för elever att de känner sig trygga med sina klasskamrater och lärare på skolan. Det är när man känner varandra som man kan utveckla ett självständigt tänkande och på så sätt sker lärandet kontinuerligt. Genom att våga uttrycka sina känslor ökar möjligheten att bli respekterad av sina klasskamrater och detta bidrar då till en positiv självkänsla. Det är en viktig del i skolans värld att kunna kommunicera genom att lyssna, respektera och samtala med varandra för att känna ett ökat välmående.

Vedeler (2009:12-13) menar att social kompetens är viktigt i skolan och att man kan utveckla det genom samspel med andra. Genom gemenskap med varandra lär man sig att alla är och tänker olika.

Vedeler (2009:17-20) menar att varje individ ställs i sitt liv inför interaktion med andra människor, i arbetslivet, skolan och i samhället. Det är då viktigt att man har en positiv relation till andra människor så att man utvecklas som individ. Hon anser att det är viktigt skolan att undervisa om social kompetens för att främja och stimulera elever att delta i samarbetsövningar och aktiviteter. Detta gör att de måste lära sig att samarbeta och att ta eget ansvar. En viktig egenskap är att vara en god medmänniska som stöttar andra människor, även individer man inte känner. Genom social kompetens kan man förebygga problem och skapa relationer i form av vänskap i skolan för att få elever att känna sig betydelsefulla. De flesta individer uppskattar att tillhöra en grupp eller en social gemenskap (2009:17-20). Det är viktigt att man som lärare sätter upp mål som innefattar att man arbetar med social kompetens, vilket ska leda till ett positivt socialt beteende. Det är även viktigt att man arbetar

med social kompetens i skolan för att utgöra en god grund för de kommunikativa och språkliga färdigheter som krävs i skolan och arbetslivet.

Vedeler anser att skolan ska ta in mer sociala färdigheter i undervisningen för att elever ska skaffa sig förmågan att förstå samhällets krav och utmaningar (2009:24-27). Därför är det viktigt att man i ett tidigt skede utvecklar elevers sociala kompetens vilket genererar i ökad självkänsla, livsvilja och självförtroende hos dem. De ökade sociala kunskaperna ger också en ökad känsla av gemenskap, tillhörighet till omgivningen och samhället (2009:40).

Vedeler (2009:51-52) beskriver några sätt som kan hjälpa för att bidra och skapa social kompetens i skolan för elever. Ett sätt är genom att arbeta i grupper för att lära känna nya klasskamrater, både stora och små grupper gör att elever ska känna en tillhörighet i klassen. Det är även viktigt att elever kan samarbeta och lösa uppgifter tillsammans, vilket kan leda till en ökad sammanhållning i klassrummet.

Även Ogden (2001:30-31) hävdar att man ska ha mer undervisning om social kompetens i skolan. Han påstår att elever trots kunskapsmässiga färdigheter inte alltid klarar av de sociala utmaningar som sker mellan individer i skolan. Detta menar han är ett bevis på att den sociala undervisningen är bristfällig eller obefintlig vilket ger negativa konsekvenser för elevers sociala utveckling. Han beskriver att ett icke fungerande klassrumsklimat bidrar till ofokuserade och omotiverade elever. Det är därför viktigt med en fungerande relation mellan elever och lärare för att känna en trygghet med sin tillvaro i skolan. Även relationen mellan skola och arbetsliv måste fungera, för att bidra till ökade förberedelser för elevers lärande inför yrkeslivet. Denna relation behövs för att skolan ska kunna få respons på den sociala undervisning som sker genom samtal med arbetslivet.

Persson (2003:24) hävdar att den kunskap elever lär sig i skolan ska överföras till samhället och arbetslivet. Han förklarar att man inom utbildning beskriver social kompetens som det verkliga livets krav. Eftersom skolan är ett måste så måste även elever anpassa sig till skolans krav vilket innebär att anpassa sig till den grupp som skolan innefattar.

Kimber (2009:106) ger förslag på en övning för att träna den sociala kompetensen. Denna övning kallas: SET (social och emotionell träning). Övningen ska lära elever att samarbeta, lösa problem och hantera konflikter men även att sträva mot egna och gemensamma mål. Detta är viktigt och avgörande för att elever ska klara sig i skolan och i livet. SET är indelat i 5 moment som ska utföras regelbundet och dessa moment är:

Självkänedom: Att lära känna sig själv och genom det kunna veta vem man är och vad man känner och är kapabel till att utföra.

Att hantera sina känslor: Lära sig att kontrollera och hantera sina känslor för att nå ett mål eller uppgift man står inför.

Empati: Att kunna hantera och förstå de olikheter alla individer innehar. Kunna se och förstå ting ur andra människors perspektiv.

Motivation: Att lära sig ta initiativ och sträva efter förbättring

3.3 Utveckling av social kompetens i arbetslivet

Mannberg (2001:22-23) beskriver att det är viktigt att lyssna vad andra individer har att säga för att möta olika individers förväntningar. Ofta relaterar vi vad personer säger till oss själva genom våra erfarenheter och detta gör att vi enklare kan förstå vad andra människor känner.

Då kan vi lära känna deras känslor och detta skapar en personkemi till de individer vi samtalar med. Mannberg (2001:35) menar att upplevelsen av att andra människor lyssnar och intresserar sig för vad man har att säga känns värdefullt för individers självkänsla.

Mannberg (2001:35) hävdar att anställda på en arbetsplats ofta måste samarbeta med människor som man inte alltid kommer överens med. Det är då viktigt att göra det bästa av situationen genom att försöka förstå den andra personen trots meningsskiljaktigheter. Maltén (1997:193) säger att det är lika viktigt att kunna samarbeta som att ha yrkeskunskaper för att lyckas på en arbetsplats. Känslan av att bli omtyckt eller känna en tillhörighet ger individer ökad motivation i arbetet.

Persson (2003:20-21) säger att många arbetsgivare söker personer med social kompetens för att arbetarna ska passa in i den grupp som yrket kräver och innefattar. Han beskriver att det är likheter mellan en social relation och en kundrelation. Det som krävs för dessa relationer är respekt, tillit, förmåga att lyssna, ömsesidighet och förtroende. Denna relation kräver även att arbetstagare och individer förstår vikten av att kunna anpassa sig till de sociala samspel som yrket innefattar. Persson (2003:30) beskriver även att det är viktigt att individer anpassar sig till den grupp som han/hon arbetar med eftersom de anställda inte alltid väljer sina arbetskamrater och därför är förmågan att anpassa sig så viktigt för yrkets utövning.

Persson (2003:41) poängterar att social kompetens innefattar att individen förstår att olika situationer kräver olika ansträngning och beteende, social kompetens är inte likadan privat som det är i yrkeslivet vilket kräver att man läser av och anpassar sig till den situation man befinner sig i.

Herlitz (2007:70-72) beskriver att arbetsgivare inte enbart söker efter kunniga arbetare utan även de som kan samarbeta, inspirera andra och lösa problem tillsammans med andra. Fungerar inte relationer på arbetsplatsen så är möjligheten stor att man inte trivs. Det är viktigt att alla anställda känner sig trygga i sin arbetsmiljö för att göra ett givande arbete. Det är genom ett socialt samspel med andra människor som man får en gemenskap och kan utbyta kunskap och erfarenheter av varandra. På arbetsplatsen är det viktigt att ha förmågan och våga samtala med sina medmänniskor. Detta för att få ta del av personers uppfattningar och erfarenheter, vilket ökar förståelse för andra människor och även att sätta sig in i hur en annan människa är samt hur han/hon känner (2007:70-72).

Han anser att bättre arbetsrelationer leder till bättre arbetsresultat. För att förbättra sin sociala förmåga kan arbetaren öva sig att prata inför en grupp där man känner sig trygg. Han menar att tala inför andra människor är ett krav för social kompetens. Det är viktigt i social kompetens att visa talaren att man lyssnar och även ger återkoppling av de som sägs. Detta kan göras genom att flika in en fråga, upprepa det han/hon sagt och bekräfta med kroppsspråk. Det gör att talaren blir bekväm i sitt talande och känner sig sedd och trygg i en konversation (2007:84-86).

Enligt Herlitz (2007:151) ökar serviceyrkena i omfattning. Arbetsmarknaden förändras allt mer till att de blir mer individuellt anpassade, arbetsuppgifterna idag kräver olika kompetens och erfarenhet för att lösa dem på rätt sätt. Därför krävs det att arbetarna har en förmåga att kunna samarbeta, sträva mot samma mål och hantera konflikter. Branschens generella krav har idag utvecklats från enbart arbetsrelaterad kunskap till mer personliga krav på sociala egenskaper. Därför anser han att elever ska ha social kompetens som ett separat ämne i skolan och att skolan även integrerar ämnet i den övriga verksamheten. Han anser att alla människor

har social kompetens men olika mycket och då är det viktigt att få med sig den kunskapen från skolan. Det blir en stor betydelse för den sociala kompetensen att vi tar ansvar för det vi säger och det vi gör (Herlitz 2007:151).

4. Design, metoder och tillvägagångssätt

I detta kapitel kommer jag att redovisa det tillvägagångssätt jag valt och valet av informanter. Även hur jag genomfört studien och det etiska tillvägagångssättet.

4.1 Forskningsstrategier

Det finns två huvudsakliga typer av frågestrategier forskare kan använda sig utav i sin forskning. Den ena är enkätundersökningar som bygger på skriftlig kommunikation och den andra är intervjuundersökningar som bygger på muntlig kommunikation.

Vid en enkätundersökning fyller svarspersonerna själva i sitt frågeformulär skriftligt och återreturnerar det till forskaren. Om forskaren anser att fördelarna bedöms vara större än nackdelarna finns det inget som hindrar att han/hon kombinerar olika typer av tillvägagångssätt inom samma undersökning (Esaiasson, m.fl. 2007:262). Enkäter är till för att få svar från flertalet människor och genom en enkätundersökning få ett bredare och mer generellt resultat. En fördel med en enkätundersökning är att forskaren inte får den omedvetna styrningen av svaren som kan fås av en intervjuundersökning. Det är även lättare att sammanställa och bearbeta informationen av svaren i undersökningen. En nackdel med denna undersökning är att det lätt kan bli missförstånd om den skriftliga utformningen av frågorna inte är tydliga och välformulerade (Stukat 2005:42-43).

Den andra av frågestrategierna är intervjuundersökningen som kan genomföras genom personliga intervjuer ansikte mot ansikte eller via telefon. Fördelen med en intervju är att intervjuaren kan ge informanten ett större utrymme till formulering och förklaring vilket ger denne en möjlighet att få fram nya och spännande svar (Stukat, 2005: 37).

Stukat (2005: 32) hävdar att många kritiserar den kvalitativa undersökningsmetoden för att vara alltför subjektiv, med detta menar han att resultatet varierar beroende på vem som ställer frågorna och vem som tolkar svaren. Detta medför även att forskaren begränsar eller helt tar bort möjligheten att generalisera de resultat som erhållits. Nackdelen med kvalitativa intervjuer är att de blir få och är tidskrävande, vilket resulterar i att intervjuaren inte hinner med många intervjuer. Däremot blir det bättre kvalitet och välstuderade intervjuer av den typen av undersökning (Stukat, 2005: 34).

Forskaren kan även använda sig av observationer som utförs genom att lyssna, titta och registrera en person eller en händelse. Denna strategi används för att ta reda på vad människor gör och detta genom att själv studera händelsen. Fördelen med observationer är att uppleva vad som händer och genom detta inhämta den information som behövs i studien. Nackdelen är att det kan vara tidskrävande och är svårt att observera människors tankar och känslor (Stukat 2005:49).

4.2 Vetenskapligt förhållningssätt

Vetenskap är sökande efter sanning, det uppstår i en fråga eller något man undrar över. Om det ska leda till vetenskap måste någon göra relevanta och intressanta frågor som leder till forskningsproblem. Det är genom dessa forskningsproblem som forskare skaffar sig kunskap om världen (Gilje&Grimen, 2007, s. 13-14).

I min vetenskapliga studie är det relevant att ta upp begreppen *reliabilitet* och *validitet*. Deras betydelse är en beskrivning av hur noggrann och tillförlitlig en undersökning är. Begreppen visar även om jag har lyckats fått reda på det som ska undersökas. I en intervju är det viktigt att intervjuaren är medveten om att den intervjuade (informanten) frivilligt eller ofrivilligt inte ger helt ärliga svar. Detta kan inträffa även om intervjuaren och informanten har en förtroendefull relation.

Det viktigt att informationen från flera undersökningar stämmer med varandra för att validiteten och reliabiliteten ska öka. För att få korrekta svar så är det av största vikt att intervjuaren även är lyhörd och kan observera informantens kroppsspråk och det som inte uttrycks verbalt (Stukát 2005:128). Ett annat relevant begrepp är *generaliserbarhet*. Begreppet innebär att dra generella slutsatser genom en undersökning av ett fåtal likvärdiga informanter. Det är därför viktigt att generalisera och att forskaren är införstådd i de olika erfarenheter och egenskaper informanterna innehar (Stukát 2005:129-130). Detta tillvägagångssätt har jag till viss del använt mig av då jag har erfårit likheter i de svar som jag erhållit av mina informanter men att dra några generella slutsatser kan det inte bli fråga om när jag bygger min undersökning på så få informanter.

4.3 Urval

Jag valde att göra kvalitativa intervjuer med strukturerade frågor (se bilaga 1 och 2). Jag gjorde sex intervjuer med tre lärare och tre handledare som arbetar inom frisörutbildningen och frisöryrket. Detta för att få en helhetsbild av hur viktigt social kompetens är för verksamheten inom frisör samt hur skolan arbetar och utvecklar den.

Jag vill med mina frågeställningar belysa och få svar på hur lärares och handledares pedagogiska uppfattning synliggör social kompetens i skolor idag. Detta för att synliggöra hur viktigt de anser att social kompetens är för elevers utveckling.

Jag använde mig av en metod kallas intervjuguiden, där jag utformar frågor som får de intervjuade att känna sig bekväma i sitt uttalande av deras uppfattningar. Jag följde intervjuguiden som en mall för att skapa enkla och begripliga frågor som skulle ge givande och innehållsrika svar i mina intervjuer. Jag utgick från mina frågeställningar och därefter skapade jag mina frågor så jag lättare kunde koncentrera och precisera mig på vad det var jag ville ta reda på (Esaiasson, m.fl. 2007: kap 13-14). Min intention var att utföra intervjuerna i en avskild miljö för att kunna ställa mina intervjufrågor ostört. Detta för att kunna utföra och få bästa resultat av min studie.

4.3.1 Pilotundersökning

Enligt Metodpraktikan (2007:12) ska en intervjuare utföra en pilotundersökning i syfte att förbättra och utveckla intervjufrågornas innehåll samt dess uppbyggnad. Denna studie ska genomföras som en prövning för att få en ultimata intervju till undersökningens syfte. Det är efter denna pilotundersökning intervjuaren kan övergå till de slutgiltiga intervjufrågorna. Utifrån mina intervjufrågor använde jag mig utav en sådan pilotundersökning som gav mig en inblick i om mina intervjufrågor var tillräckligt tydliga. Detta utförde jag genom att göra en testintervju så att frågorna hade en bra innebörd och ordningsföljd.

Till min pilotundersökning valde jag att intervjua en lärare som arbetade på hantverksprogrammet och en handledare som arbetade som frisör eftersom de tillhör den målgrupp jag ville ha som underlag för min undersökning. Jag utgick från mina intervjufrågor och ställde de i tur och ordning. Efter min pilotundersökning fick jag respons på en del brister i min frågeformulering då de ansåg att två frågor var liknande. Detta ändrade jag omedelbart innan de slutgiltiga intervjuerna genomfördes. Ett positivt tecken på min samtalsintervju var att mina korta intervjufrågor genererade i långa intervjusvar. Detta är en positiv indikation på att frågan är bra formulerad och att den väcker intresse och engagemang hos informanten (Esaiasson, m.fl. 2007:298).

4.4 Genomförande av intervjuer

Jag har försökt att vara neutral i mina intervjuer för att inte påverka de svar jag fått på mina intervjufrågor. I en intervju ska forskaren komma så nära informanterna som möjligt för att försöka ta del av deras tankesätt. Jag har valt att intervjua lärare och handledare som har erfarenhet inom frisöryrket för att de besitter information som krävs för min forskning. De informanter jag valt är personer jag inte umgås med utan har en professionell relation till. Detta för att intervjua alla informanter rättvist och på lika villkor (Esaiasson, m.fl.2007:291-292). Syftet med mina intervjuer var att få fram specifika personers erfarenheter och uppfattningar.

Jag tog kontakt med informanterna genom telefonsamtal där jag presenterade mig och gav en tydlig bild av syftet med min undersökning. Alla som jag frågade ville ställa upp i min studie och planerade ett tillfälle där intervjun kunde äga rum. I mitt telefonsamtal passade jag även på att ta reda på om lärare använder sig av litteratur om social kompetens i sin undervisning.

Detta för att vidga min förståelse för lärares upplägg när det gäller undervisning och därmed få en inblick och förförståelse hur lärare uppfattar begreppet social kompetens. Alla mina intervjuer med lärarna tillbringades i en ostörd miljö där båda parter kunde koncentrera sig på uppgiften utan avbrott (Stukát 2005: 40-41). Detta för att informanterna var egna företagare och inte kunde tillhandahålla en enskild miljö för intervjuerna, då de utfördes vid lunchrast på frisörsalonger.

I enighet med informanterna fick jag tillåtelse att spela in intervjuerna med restriktioner att behålla deras anonymitet. Alla intervjuer spelades in med hjälp av en diktafon samtidigt som intressanta och relevanta fakta antecknades. Därefter sammanställde jag svaren i skriftlig form med hjälp av det inspelade materialet. I brist på tid för en av informanterna krävdes det att vi använde oss av en telefonintervju. Den utfördes i en ostörd miljö för båda parter för att få ett så bra resultat som möjligt. Med min intervjuades tillstånd spelade jag in samtalet med

hjälp av min mobiltelefon för att kunna återgå till intervjun för att inte missa viktiga detaljer. Efter att jag intervjuat lärarna sammanställde jag och tolkade svaren. Tolkning är meningsfulla fenomen som belyser att de måste tolkas för att förstås, resultatet av vad människor säger och gör. I min tolkning av materialet ville jag både få en insikt (hur jag gör) och en utsikt (betraktar och ser saker som jag inte är medveten om) för att förutsättningar för tolkning (hermeneutik) skulle bli relevant (Gilje&Grimen 2007: 13).

4.5 Analyismetod av intervjuer

När jag sammanställde mina intervjusvar gjorde jag en analys av intervjumaterialet. Jag skrev en dagbok under tiden för att veta exakt hur jag gått till väga och vilka svar jag erhållit. För att kunna analysera svaren på frågorna och få ut så mycket som möjligt av intervjuerna, så fick informanterna förklara och utveckla sina svar. Efter att jag intervjuat informanterna lyssnade och läste jag mina anteckningar för att få ett helhetsintryck av mina intervjuer. Därefter sammanfattade jag mina intervjusvar. Jag studerade intervjusvaren grundligt och fokuserade på det som var relevant för min studie genom att skriftligt anteckna stödord och meningar som var utmärkande för studiens syfte. Dessa meningar använde jag sedan som grund när jag utformade förklaringar de svar som informanterna uppgett. När jag sedan tolkade mitt material använde jag mig utav två sammanfattningstekniker som kallas koncentrerings (sammanfattade långa uttalanden till några korta preciserade citat) och den centrala berättelsen (lämnar det direkt sagda och läser det mest väsentliga). Jag tolkade utifrån de båda sätten, vilket anses vara bra för att få ut det viktigaste innehållet till min studie (Esaiasson, m.fl. 2007: 305). Jag valde ut vissa delar som jag ville ha med i resultatet. Detta gjorde att jag inte har använt mig utav allt material men att jag har tagit ut det mest väsentliga för min studie. Jag lyssnade flera gånger på de inspelade intervjuerna för att överföra det jag ville ha med i skrift. Jag var uppmärksam för att få med tonfall, skratt och liknande i min analys.

Efter varje dokumentation av intervjuerna gick jag tillbaka till mina frågeställningar och syfte för att finna de svar jag sökte i mina intervjuer. Efter att jag jämfört informanternas svar så fann jag likheter i deras sätt att närma sig begreppet social kompetens. I mitt resultat redovisar jag dessa likheter i form av sammanfattade intervjusvar och citat. Dock fann jag få olikheter i informanternas svar vilket resulterade i att sammanställningen blev fokuserat på de likheter de svarat och inte vad som skilde svaren åt.

Jag har endast skrivit ut det mest intressanta delarna av intervjuerna eftersom jag fokuserade på det som är mest relevant för min studie, vilket gjorde att jag förbättrade mitt pressade tidsschema.

4.6 Etiskt förhållningssätt

I varje vetenskaplig undersökning är det viktigt att forskaren tar hänsyn till en rad viktiga etiska aspekter. Först är det viktigt att de som medverkar i forskningen är medvetna om vad undersökningen innefattar (till vilket syfte undersökningen ska användas) och även att det är frivilligt att medverka och avbryta samarbetet. Det är mycket viktigt att informanterna är införstådda i att informationen som inhämtas från en intervju behandlas konfidentiellt och att informantens anonymitet bevaras. Data som samlas in får endast användas i vetenskapliga syften i form av exempelvis rapporter eller läroböcker (Stukat 2005:130-134).

När jag gjorde intervjuerna var jag noga med att informera de intervjuade om vilka etiska regler min studie innefattar. Först informerade jag om att jag skulle behålla deras anonymitet genom att använda mig av fingerade namn i min studie och att de när som helst kan avsluta samarbetet vid behov. Även att jag inte kommer att ange namn skolor eller arbetsplatser. Innan jag startade min intervju bad jag om tillåtelse att spela in intervjuerna för att sedan sammanställa svaren skriftligt och även att all information ska raderas när mitt arbete är slutfört. Jag informerade de intervjuade om att de får en kopia av min forskningsstudie innan det lämnas in för att undvika eventuella missnöjen från deras sidor (Stukát 2005:130-134). För att bevara informanternas anonymitet använder jag mig av fingerade namn.

5. Resultat

Mitt syfte med denna uppsats är att utveckla förståelsen för social kompetens i skola och arbetsliv. I detta kapitel kommer jag att redovisa resultatet av mina intervjuer med några verksamma lärare och yrkesverksamma handledare, utifrån mitt syfte och mina frågeställningar. Jag presenterar undersökningens resultat utifrån de datamaterial jag sammanställt av mina intervjuer. Dispositionen är uppbyggd i samband med min frågeställning.

Jag har gjort sex intervjuer varav tre yrkeslärare på kommunala gymnasieskolor och tre yrkesverksamma handledare. Alla informanter har stor erfarenhet av frisöryrket och detta kan ha påverkat min studie då även jag har erfarenhet från yrket. För att behålla lärarnas och handledarnas anonymitet har jag valt att ge dem fiktiva namn i form av L1, L2 och L3 för lärarna och H1, H2 och H3 för handledarna. Jag kommer att presentera varje informant i varje avsnitt för att få med allas tankar och erfarenheter.

5.1 Vikten av social kompetens i skola och arbetsliv

Under denna rubrik vill jag redovisa vad lärarna och handledarna anser om hur viktigt det är med social kompetens för eleverna samt hur de definierar begreppet social kompetens. Både i skolans miljö och även hur viktigt det är att vara socialt förberedd för arbetslivet. Jag sammanfattar hur informanterna resonerar och funderar om detta.

I denna frågeställning är informanterna eniga om att social kompetens har en inverkan på elevernas prestation i både skola och arbetsliv. De beskriver att det är viktigt för eleverna att kunna hantera de olika sociala situationer som de ställs inför både i sin skolmiljö och även i arbetslivet. Med detta menar de att man utsätts för olika typer av prövningar vart man än befinner sig så som att förstå andras tankesätt i skolan eller hur en kund vill ha sin frisyr klippt eller färgad. En av informanterna H2 beskriver betydelsen av social kompetens i yrkeslivet på följande sätt:

Nuförtiden anställer man inte personal enbart på vilken kunskap de har utan utgår till stor del även från personens sociala kunskaper. Man vill inte ha en anställd som bara gör sina arbetsuppgifter utan även en person som har lätt för att anpassa sig och fungerar i olika sociala sammanhang.

Begreppet social kompetens har i undersökning varit svår att sammanställa eftersom informanternas beskrivningar varierar. H1 beskriver att:

Social kompetens innebär att man har ett samspel människor emellan och att man inte bara pratar med varandra utan även lyssnar på varandras åsikter och tankar.

En annan informant L3 uttrycker sig på följande sätt:

Social kompetens betyder för mig att man kan hantera olika människor i olika situationer och att man med hjälp av varandra kan lösa problem och konflikter som uppstår både i och utanför skolan.

Informant L1 beskriver att det är ett begrepp som innebär att man kan prata med andra människor på ett givande sätt där man kan anpassa sig till nya människor och kunna samarbeta med andra individer i olika miljöer. Det är mycket viktigt med social kompetens för att man i frisöryrket träffar nya människor varje dag. Dessa möten kräver samspel i form av kommunikation, respekt och förståelse för varandra.

Dessa svar gav starka indikationer på att innebörden av social kompetens varierar beroende på vem man frågar. Informanterna var dock eniga i det hänseendet att social kompetens handlar om relationer till andra människor. Även att visa respekt och hänsyn till andra individer beskrivs som något centralt i begreppet. Alla informanter hade liknande uppfattningar och erfarenheter av hur viktigt det är för varje människa att ha och utveckla social kompetens i sin tillvaro. Detta för att kunna erfaras och upplevas allt livet har att erbjuda genom att vara en del av en samhörighet med andra individer. Det som även framkom var att det är bra för elever sociala utveckling att man som lärare ska försöka variera sin undervisning för att få eleverna att kunna anpassa deras sätt att arbeta och tänka. Detta för att undervisningen inte ska se likadan ut varje dag och att de genom detta inte ska känna den upprepning i klassrummet som lätt kan upplevas.

Informanterna var överens om att det är viktigt att ha social kompetens för att förbereda eleverna i skolan för arbetslivet och även för samhällets krav och utmaningar. Detta anser informanterna fungera som en stadig grund för elever trygghet och självkänsla som ska bidra till ökade möjligheter att prestera maximalt i skolan och arbetslivet.

En av handledarna H3 beskriver att det är viktigt med en bra kundrelation och kundkontakt inom frisöryrket. Kunderna ska känna sig välkomna, omhändertagna och speciella för att ge kunderna bästa möjliga service.

Även anser H3 att det är viktigt med ett bra samspel och en öppenhet kollegor emellan för att bidra till ett bra arbetsklimat. Frisöryrket bygger inte bara på kunskap utan även på sociala färdigheter. Man behöver utvecklas inom yrket som kräver att yrkesutövaren förstår och kan möta kundernas önskemål. L2 påpekar att det inte bara är viktigt med social kompetens i arbetslivet utan även i skolan. Informanten beskriver att det är enklare för socialt kompetenta elever att bara fokusera på skolans uppgifter istället för de problem och svårigheter som förekommer i individens omgivning. Informant L2 beskriver att:

Grunden för elevers inläring är beroende av en bra klassrumsmiljö. Det leder till att man känner trygghet och har en bra sammanhållning bland klasskamraterna. Därför tycker jag att man måste skapa sociala relationer mellan eleverna som ska bidra till den tryggheten.

5.2 Utveckling av social kompetens i skola och arbetsliv

Nästa frågeställning tog upp hur utvecklingen av social kompetens fungerar i skolan och på arbetsplatsen. Utifrån min frågeställning har jag frågat informanterna hur de bidrar till social kompetens i undervisningen och på arbetsplatsen. Jag beskriver hur informanterna funderat och resonerat kring detta.

Ämnet utveckling av social kompetens ansåg informanterna var väldigt intressant eftersom den i stor grad innefattar deras dagliga arbete. Ett arbete som samtliga informanter ansåg kunde utvecklas och förbättras genom både liknande och skilda tillvägagångssätt. Alla lärarna var eniga om att det finns mycket litteratur om social kompetens i skolan men att de inte användes i undervisningen i form av enskilda lektioner. De anser att man skulle ta vara på de resurser som finns i form av litteratur och studier eftersom mycket kvalificerad kunskap går förlorad. Eftersom de anser att det är viktig kunskap för alla individer att lära sig så behöver denna kunskap integreras med övrig undervisning. Denna kombination ska öka förståelse och intresse för elever och för att de ska inse hur viktig innebörd denna kunskap har för deras framtida liv.

En av lärarna L1 svarade att hon utövar social kompetens på lektionerna genom att försöka diskutera elevernas tankar och reflektioner. Hon säger även att hon har fått upplysning av en kollega att man kan dela in klassen i mindre grupper för att varje elev ska komma till tals och känna sig delaktig i övningen. Detta ska få elever att utveckla sin sociala förmåga genom att samarbeta och skapa diskussioner i klassrummet och genom mindre grupper utföra dessa på en mer personlig nivå.

L2 säger att de i viss mån använder sig av samarbetsövningar för att försöka få eleverna att trivas bättre med varandra och även att få elever att samtala mer i klassen. Detta gör att de lär känna varandra och får erfarenhet av hur det fungerar att samarbeta med andra individer. Informanten säger även att de inte har som uppgift att undervisa i social kompetens men att hon försöker integrera sociala färdigheter med övrig undervisning.

L2 beskriver att de tidigare har integrerat olika ämnen i syfte att få ett samarbete och ett utbyte av kunskap mellan olika ämnen. Hon säger att man kan använda sig av samma modell för att utveckla elevers sociala kompetens. Detta genom att integrera social kompetens i de ämnen som elever är intresserade av. Elever förstår bättre innebörden av undervisningen när de ser att den är relevant för deras framtida yrke. L2 beskriver ett exempel där elever genom rollspel kan uppleva och utföra övningar som ska symbolisera riktiga situationer inom yrket och därigenom pröva på hur situationen praktisk skulle upplevas. Denna övning ska även visa hur viktig den sociala kunskapen är för de utmaningar som arbetslivet kommer att kräva i framtiden.

L2 beskriver att:

De är viktigt att man kan följa ramarna i skolan men även gå utanför ramarna när något viktigt inträffar för elever. Med det menar jag att man måste göra det som krävs för elevens välbefinnande även om det inte ingår i lektionen innehåll. Det krävs initiativförmåga hos lärare och vilja för elever.

Handledarnas svar är helt baserade på deras erfarenheter på frisörsalongen. H1 säger att det är viktigt att öva på sina sociala färdigheter för att utvecklas. Därför låter hon elever få öva på kundhantering i form av telefonsamtal och öppna samtal med kunder för att utveckla elevers

servicekunnande. H1 anser att man måste ge elever utrymme att utvecklas och att det är viktigt att de ser hur det ska fungera i det "verkliga" livet. Hon fortsätter med att man lättare tar in kunskap om man upplever den personligen genom att se eller utföra en specifik uppgift. Det är genom detta som elever förstår vad som krävs för att behålla en återkommande kundkrets. Detta eftersom vissa kunder går och gör behandlingar regelbundet och därför är det viktigt att de känner sig förstådda och får en trivsamt upplevelse. Informanten förtydligar:

Det är stor sannolikhet att kunder som trivs kommer tillbaka till salongen om frisören är socialt begåvad och får kunden att känna sig välkommen och speciell.

Även H3 är inne på liknande tankar och berättar att det är viktigt att man som handledarna måste låta eleven få chansen till kundkontakt och även olika tillvägagångssätt för att skapa en utvecklande kundrelation. Ett sätt till en förbättrad kundkontakt är återkommande kommunikation mellan elever och salongens kunder. Denna kommunikation ger eleven en erfarenhet av att föra en dialog på ett serviceinriktat sätt. Eftersom kommunikationen är återkommande så bidrar det till ökad förståelse emellan och missuppfattningar kan lättare elimineras. Detta gör att elever blir mer självständiga när de utsätts för olika serviceuppgifter på salongen och bidrar då till att elever utvecklar sitt självförtroende och därmed sin sociala förmåga.

Informanten tycker att man måste involvera eleven i yrkesverksamheten genom att öva på olika moment som finns i frisöryrket. Genom upprepning och erfarenhet av olika moment som finns på en salong så blir elever mer kunniga och trygga i sig själva och utvecklas därmed och förbättrar sin prestation. Denna kunskap gör att eleven genom återkommande övning får en mer kompetent yrkeserfarenhet och utbildning på salongen. Detta för att eleven ska få möjlighet att utveckla sociala färdigheter och det genom övning. H3 ler, skrattar och säger:

Övning ger färdighet.

L3 har en erfarenhet av att undervisa och utveckla elevers sociala förmåga genom att ge elever olika uppdrag att utföra i mindre grupper. De går ut på att samarbeta och att utsätta elever för situationer som kräver en samarbetsvilja. Informanten ber grupperna att ta reda på vad människor i samhället anser om olika samhällsinvolverade frågor. Det är viktigt att elever frågar människor de inte känner för att övningen ska relatera till de möten som sker i en frisörs arbetsituation. Denna övning ska få elever att kommunicera med olika individer och föra en dialog för att skapa en kontakt som ska bidra till ökad erfarenhet av nya möten. Detta för att få en ökad lärdom av hur det är att hantera olika möten som kan likna de som inträffar varje dag på en frisörsalong.

En annan övning kan vara rollspel där man ställs inför olika situationer som bidrar till en ökad förståelse för att alla människor är olika, tänker olika och utvecklas på olika sätt. Övningen ska få elever att sätta sig in i andra människors tankegångar och se på situationer ur andra perspektiv. Detta för att få en ökad förståelse för andra människor och därmed förstå deras känslor och beteenden. Dessa övningar leder till en ökad social förmåga hos elever vilket även gör att de kan anpassa sig enklare till olika arbeten och miljöer och genom detta lära sig arbetet. Denna sociala förbättring får enligt L3 elever att utveckla en förmåga att visa människor större respekt och ta hänsyn till olika individer i samhället.

H2 beskriver att man som handledare måste ha förståelse för att alla elever utvecklas olika och det är viktigt att man låter elever ta den tid de behöver för att våga utvecklas. H2 beskriver sina åsikter med följande meningar:

Ingen elev utvecklas över en natt utan det är en längre process som utvecklar den sociala kompetensen. Den processen kräver tid, engagemang och mod för att uppnå det förväntade resultatet.

Detta citat är ett exempel på hur viktigt det är att kämpa för att uppnå sina mål och att man genom utbildning och hårt arbete under en längre tid kan utvecklas som individ och medmänniska. Denna kunskap bidrar enligt H2 till att elever tar ett större eget ansvar och får en ökad inspiration till sitt eget lärande.

Samtliga informanter berättar att man ska bidra till social kompetens genom att få elever att känna sig sedda som enskilda individer. Genom att få elever att känna sig sedda så kan det öka deras självförtroende och modet att våga utvecklas. L2 förklarar att man genom att tilltala elever med deras namn och att man visar intresse för dem som enskilda individer stärker deras personlighet. Det är även viktigt att elever känner att de har stöd av personalen, inte bara när det gäller skoluppgifter utan även personliga svårigheter.

Flera av informanterna var eniga om att det är viktigt att vara trygg i sig själv som individ för att kunna utveckla sin sociala kompetens. De var även samstämmiga om att man måste ha sociala kunskaper inom yrket för att utveckla sig som person. Har man en god social förmåga lär man sig mer social kunskap och med hjälp av sin vilja kan man komma hur långt som helst i yrkeslivet och även i sina privata förhållanden.

Ett citat som H2 uttalade om betydelsen av social kompetens i skola och arbetsliv:

Social kompetens behövs i skola och arbetsliv för att stärka elevers vilja till samarbete med andra människor. Detta samarbete ger elever större förståelse för hur mycket man kan åstadkomma tillsammans med andra människor.

Samtliga informanter anser att det är viktigt att utveckla social kompetens eftersom samhället i enighet med skolan utvecklas ständigt. L2 beskriver att det är viktigt att man hela tiden strävar efter att utveckla undervisningen och skolan. Eftersom samhället utvecklas hela tiden och blir mer och mer fokuserat på människans sociala egenskaper, inte bara i arbetssituationer utan även i samhället.

Därför är det viktigt att skolan följer denna förändring och fortsätter att utveckla och undervisa i social kompetens. Detta ansåg L2 skulle ske för att hon tror att de sociala egenskaperna hos varje individ kommer att bli mer relevanta för framtidens yrken. Hon har svårt att "sätta fingret på" vad man skulle göra för att öka den sociala kompetensen i framtiden men hon är övertygad över att det kommer att krävas.

Informant L3 säger att:

Man ska sträva efter att elever efter sin skolgång ska kunna gå ut i arbetslivet och samhället och känna en social trygghet med sig själv och sin omgivning.

Detta uttalande ger en tydlig bild av den tankegång som lärarna har angående vikten av social kompetens både i skolans värld och i samhället. Det förtydligar att det är genom sig själv och sin egen sociala förmåga som man skapar sig förutsättningar för att uppnå de mål och riktlinjer man har för sin framtid. Självklart beror det inte enbart på den sociala kompetensen utan det är även andra komponenter som krävs för att uppfylla dessa mål. Exempel på dessa är motivation, engagemang och mod.

Samtliga handledare anser att elever är i stort behov av social kompetens på frisörsalongen och även i samhället. För att detta behov ska mättas i framtiden så krävs det att skolorna fortsätter att fokusera och utveckla undervisningen i de sociala aspekterna.

H3 berättar att:

Flertalet av de elever som varit på min salong har haft goda sociala egenskaper men det är fortfarande en hel del elever som saknar de mest relevanta sociala kunskaper som krävs för att göra ett bra jobb inom frisöryrket.

Hon menar att social kompetens är en för stor del av hantverksyrket för att ignorera det faktum att man måste förbättra dessa förutsättningar. H3 förklarar att hon märker i sitt vardagliga yrke att fler och fler kunder kräver att personalen har en ökad social kunskap samt förstår vad kunderna behöver. Hon förklarar även att kunder idag är mer socialt medvetna och förutsätter då att även frisörerna är det.

H3 poängterar att:

Sociala färdigheter är idag en färskvara som kräver att man är uppdaterad och hänger med i vad som händer i samhället.

Detta citat förklarar hur viktigt det är att den sociala kompetensen alltid behöver förbättras för att man på ett givande sätt ska kunna anpassa sig till rådande sociala omständigheter. Med det menas att man aldrig blir komplett i sin sociala kompetens utan hela tiden måste fortsätta att utvecklas som individ i det sociala kunnandet. H3 säger att framtidens utveckling av social kompetens måste ske redan idag och att det är skolans ansvar att bidra till denna förbättrade kompetens hos sina elever från första skoldagen. Det kan vara svårt att göra stora förändringar ute på salongerna när det gäller den sociala utbildningen. Därför anser H3 att elever ska utveckla den sociala kompetensen i skolan som krävs för att senare kunna utöva kunskapen praktiskt i frisöryrket.

H1 och H2 är eniga om att det krävs en gemensam ansträngning i form av samarbete från skolan och arbetsmarknaden för att få relationen mellan dem att fungera maximalt. Det är därför viktigt att den sociala kompetensen däremellan lägger grunden för detta samarbete. Genom att detta samarbete fungerar så får elever förebilder som de kan efterlikna och lära sig utav. För att kunna utveckla elevers sociala kunnande så berättar H1 att hon tillsammans med en lärare till en elev på hennes salong har diskuterat vad man behöver göra för att eleven ska få den sociala kompetensen som de anser att hon saknar för att göra ett fulländat arbete.

H1 förklarar att man måste ha en bra dialog mellan handledare och lärare för att hjälpa de elever som behöver utveckla sitt sociala kunnande. H1 förklarar att man måste se eleven i sitt arbete för att förstå och kunna förbättra de sociala förmågorna som eleven måste ha. Det kan vara svårt att använda den kunskap man fått från skolans läroböcker i det verkliga yrket. För att kunna hjälpa eleven med de delar som han/hon behöver i yrket så behövs en dialog med läraren för att förstå hur eleven fungerar i olika miljöer.

Samtliga informanter är eniga om att man ska fortsätta att utveckla social kompetens i skola och arbetsliv, då detta fortsatt kommer att vara en viktig del av elevers framtid. De har en gemensam syn på att man genom att inneha social kompetens skaffar sig goda förutsättningar för att utvecklas som individ och även förbättra sina framtidsutsikter.

6. Diskussion

I detta kapitel ska jag redovisa och knyta samman de olika delar av min uppsats till en helhet. Syftet med min studie är att undersöka vikten av social kompetens i skolan och arbetslivet. Min studie har givit mig fler infallsvinklar om ämnet som ger en bild av hur både lärarna och handledarna ställer sig till ämnet social kompetens i en lärandesituation. Jag utgår från två huvudrubriker, den ena är metoddiskussion där jag reflekterar och analyserar konsekvenserna av min metod. Den andra huvudrubriken är resultatdiskussion där jag vill ge en tydlig bild av hur forskarna och informanterna arbetar och funderar kring min studies frågeställningar. Jag kommer även under diskussionen att illustrera mina egna tankar och funderingar kring de forskningsfrågor som jag tagit upp i min studie.

6.1 Metoddiskussion

Eftersom jag i min studie var ute efter de uppfattningar och erfarenheter som lärare och handledare besitter valde jag att använda mig av kvalitativa intervjuer. Detta eftersom jag ansåg att denna metod var mest lämpad för min undersökning. Tillvägagångssättet anser jag i enighet med Stukát (2005: 37) ger mina informanter utrymme för funderingar och formuleringar av intervju svaren, vilket ger mer utförliga och tydliga svar. Genom kvalitativa intervjuer får man direktkontakt med informanter, vilket jag anser utger en känsla av förtrolighet och resulterar i en ökad förståelse för informanternas upplevelser och synpunkter. Däremot var mina intervjuer med handledarna tyvärr inte helt ostörda. Vilket kan ha påverkat undersökningen resultat då det fanns många störande moment i omgivningen.

Utifrån mina frågeställningar och mitt syfte framställde jag intervjufrågor som jag anser var enkla och tydliga. Detta bekräftades av några informanter och även genom intervjuernas utförliga och innehållsrika svar. Eftersom jag har väldigt lite erfarenhet av att intervjua så kände jag behov av att använda mig av en pilotundersökning för att försäkra mig om att mina frågor var rätt utformade, lättförståeliga och relevanta för min studie. Detta gav mig ökad erfarenhet hur en intervju fungerar, vilket gjorde att jag kände mig bekväm i övriga intervjuer. Pilotundersökningen gjorde även att frågorna kom i en optimal ordningsföljd och att frågorna engagerade informanterna vilket underlättade genomförandet av intervjuerna. Jag anser att mina intervjuer gav informanterna en stark känsla av att frågorna var formade och anpassade till rätt målgrupp. Detta gjorde att informanterna svarade utifrån deras känslor vilket resulterade i givande svar. Dessa svar anser jag gör resultatet av min studie relevant.

Jag utförde sex intervjuer där informanterna hade lång erfarenhet inom frisörbranschen, varav tre lärare och tre handledare vilket jag ansåg var tillräckligt för att uppfylla mitt syfte. Lärarna och handledarna som jag intervjuade hade stort intresse för ämnet vilket märktes i deras långa, innehållsrika och utvecklade svar. Jag försökte sammanställa intervju svaren så likvärdigt de svar som informanterna utformade för att få en rättvis innebörd av svaren. Mina intervjuer med lärarna var helt ostörda vilket Stukát (2005: 40-41) rekommenderar för att undvika avbrott i intervjuerna. Tyvärr så kan studien ha påverkas av att handledarna inte intervjuades i en ostörd miljö. Eftersom handledarna ansåg att ämnet var intressant så stördes de inte till den grad att intervjuerna var tvungna att avbrytas.

En av intervjuerna fick genomföras via telefon på grund av bristande tid för en informant. Jag spelade in samtalet med hjälp av min mobiltelefon så att jag kunde gå tillbaka och lyssna på intervjun igen för att inte missa viktiga detaljer. Jag anser att tillvägagångssättet var ett utmärkt sätt att använda sig av vid bristande tid för möte. Jag upplevde att informanten var

bekvämt med denna intervjutyp eftersom vi i lugn och ro kunde genomföra intervjun. Denna trygghet yttrade sig i långa detaljrika svar i lugn takt. Det negativa med denna typ av tillvägagångssätt är avsaknaden av informantens kroppsspråk och ansiktsintryck som kan förtydliga svarens innebörd.

Det var en god stämning vid samtliga intervjuer vilket fick informanterna att känna sig bekväma och genom detta ansåg jag att de kunde uttrycka sig fritt. Det faktum att jag hade en god relation till frisöryrket anser jag bidrog till en förståelse för informanternas uttryckssätt som hade varit problematiskt utan erfarenheter från frisörbranschen.

Något som kan ha påverkat min studie var att jag är insatt i frisöryrket och jag har alltid intresserat mig för social kompetens. Detta kan uppfattas i mitt resultat som att jag redan visste svaren på mina intervjuer men det är genom min litteratur och intervjuer jag utvecklat min kunskap och förståelse om detta ämne.

Syftet med mitt val av kvalitativa intervjuer var för en ökad förståelse för hur informanterna reflekterar och resonerar kring mina forskningsfrågor genom en öppen och ärlig konversation. Även genom en öppen kommunikation få så breda och innehållsrika svar som möjligt. Detta anser jag att intervjuerna lyckades med tack vare skickliga lärare och handledare. Jag anser att denna metod var givande och gav en variation av svarsformuleringar men innebörden var liknade hos alla informanter. Jag upplevde att detta ämne hade en viktig innebörd för informanterna vilket jag anser har påverkat min studie positivt genom engagerade svarsformuleringar. Alla informanterna ansåg att detta var ett ämne som borde framkomma mer i utbildningen och kan påverka elevers personliga utveckling på ett positivt sätt.

6.2 Resultatdiskussion

6.2.1 Diskussion kring vikten av social kompetens i skola och arbetsliv

Begreppet social kompetens har en svårpreciserad innebörd. Detta begrepp och dess innebörd bör enligt mig vara en central del av elevers undervisning. Anledningen är att den sociala kompetensen blir allt mer relevant för både studier och yrkesliv. Social kompetens är otvivelaktigt viktigt för elever att skaffa sig i skolan och sedan utveckla den i arbetslivet. Jag kan dra den slutsatsen utifrån litteraturen och mina informanter samt av mina erfarenheter inom frisörämnet.

Mina informanter betonar att det är viktigt för elever i frisörutbildningen att lära sig hur man uppför sig mot andra individer. Det utgör grunden för ett fungerande socialt samarbete som leder till utvecklande relationer. I likhet med informanterna anser jag att social kompetens har en inverkan på elevers välmående och prestationsförmåga i skolan och på frisörsalongen. En trygg social situation i skolan och på arbetsplatsen anser jag bidrar till detta.

Det som anses som en viktig del av min studie är att man som individ ska kunna hantera olika sociala svårigheter genom ett socialt samspel och kommunikation med andra människor. Det är enligt Strandberg (2006:11) en grundläggande egenskap för att utvecklas som individ och utveckla sin personlighet. Genom denna utveckling anser jag att individen utvecklas genom att lära känna sig själv i samspel med andra. Denna utveckling utgörs genom reflektion av hur man agerar och är som individ. Detta anser jag att man gör för att successivt förbättra sina sociala kompetenser. Det är i samspel med andra individer som man lär känna sina styrkor

och svagheter, detta genom en öppen kommunikation som bidrar till att man lär sig dessa egenskaper av varandra.

Enligt mina informanter så är det viktigt att förstå hur andra människor tänker och fungerar för att kunna hantera de problem och konflikter som kan uppstå inom frisöryrket. Detta för att man ska kunna möta och förstå varandras önskemål och synpunkter och genom det kunna lösa olika situationer tillsammans. Jag anser att detta problemlösningssätt är ett fungerande verktyg för både skola och arbetsliv men jag hävdar även att viljan måste finnas som ett komplement för att det ska fungera. Herlitz (2007:25) instämmer att viljan till kommunikation måste finnas och tillägger att det även är viktigt att våga visa sina svagheter och förstå att andra individer också innehar svagheter. Detta påstående anser jag har en viktig innebörd i det avseendet att man måste förstå att ingen är perfekt och att alla kan göra misstag. Det är genom misstag som man lär sig och lättare kan förstå olika problemsituationer och även utveckla sin sociala förmåga till ett socialt samspel. Det är även viktigt att lärare skapar en god klassrumsmiljö för att få elever att våga ta för sig utan rädslan att misslyckas. Denna trygghet anser jag är en viktig kunskap för elevers kommande yrke som frisör.

Jag hävdar i enighet med informanterna att det krävs social kompetens för att komma i kontakt med andra människor och att det är genom respekt, samspel och kommunikation som man upprätthåller en fungerande relation. Det är enligt mig viktigt att skolorna undervisar hur man skapar ett fungerande samspel med andra elever vilket skapar en bra sammanhållning. Jag anser att det är sammanhållningen som krävs för att skapa en positiv lärandemiljö och därmed öka elevers chans till inläring. I enighet med Persson (2003:24) anser jag att det är viktigt att man kan använda sig av den kunskap man anförskaffar sig i skolan senare i frisöryrket. Detta eftersom det är i skolan man ska erhålla de kunskaper och erfarenhet som man senare på frisörsalongen ska använda sig av. Det är för de krav som frisöryrket kräver elever ska förbereda sig för och genom social kompetens ska eleven senare som frisör kunna hantera kunder på ett sätt som får dem att känna sig speciella. Även att hantera de olika sociala utmaningarna som en frisörsalong har och då genom en bra relation till sina arbetskamrater.

Slutligen vill jag poängtera att det är väldigt viktigt att skolan förbereder elever för de krav och utmaningar som samhället och arbetslivet ställer. Skolans förberedelse för arbetslivet genom ökad självkänsla och trygghet utvecklar elever till att utvecklas som individ och ta ansvar i både skolan och senare i arbetslivet. Jag anser att det är genom ökad social kompetens som man på ett givande sätt förbereder elever för livets kommande utmaningar.

6.2.2 Diskussion kring utveckling av social kompetens i skolan

En gemensam åsikt som framkom av mina intervjuer av lärarna var att alla förespråkade samarbetsövningar för att bidra till elevers ökade sociala kompetens. Syftet ansåg lärarna var att få elever att lära känna varandra och skapa en sammanhållning i klassrummet. Samtliga lärare i min studie använde samarbetsövningar i undervisningen men tillvägagångssätten varierade. Denna typ av övning anser jag förbättrar elevers förutsättningar att öka sin sociala kompetens och lära sig samarbeta med andra i klassen. Thors (2009:123) hävdar att elever lär sig hur andra individer fungerar och anpassar sig därmed efter rådande omständigheter.

Dessa påståenden anser jag stärker mitt resultat och mina resonemang för hur viktigt det är att utveckla social kompetens samt hur man kan gå till väga för att uppnå detta. Jag anser att en

aspekt för elevers kompetensutveckling är genom att skapa en god klassrumsmiljö. En sådan miljö skapas enligt mig av återkommande utvärdering av reflektioner och synpunkter hur de sociala relationerna fungerar enligt de elever och lärare som är involverade. I denna klassrumsmiljö anser jag att elever känner sig trygga och trivs med varandra vilket skapar en god lärandemiljö. För att kunna skapa och utveckla sådana klassrumsmiljöer anser lärarna att det behövs fler enskilda lektioner med social kompetens för att få elever att utveckla sin förståelse för vikten av bra samspel mellan människor.

Enligt Ogden (2001:30-31) är det inte enbart viktigt med sociala relationer i klassrummet utan det är även viktigt att lärare och handledare har en fungerande relation i skola och arbetsliv. Relationen ska fungera på ett givande sätt för att utveckla elevers förberedelser för yrkeslivet. Genom att elever känner relevans till den kunskap de anförskaffar sig så bidrar det till ökad motivation och känsla av delaktighet för elever i skolan och yrkeslivet. Jag anser att Ogden har en god innebörd med dessa påståenden och jag hävdar även att man lär sig mer om man känner sig delaktig i undervisningen. I dagens rådande skolmiljö kan det vara svårt för lärare och handledare att ha tid för den kommunikation som behövs för att utveckla elevers kunskaper genom observationer i praktiken. Jag håller med Mannberg (2001:11) i att en samverkan mellan skola och arbetsliv är relevant för att undervisningen ska stämma överens med vad som sker i arbetslivet och samhället.

Vedeler (2009:12-13) hävdar att det är viktigt att sätta upp mål för hur lärare ska arbeta med social kompetens i undervisningen. Jag anser att man genom samarbete lärare emellan samt med elever ska ta reda på de behov som finns för elever i skolan och hur man ska försöka uppnå dessa behov. Efter att man kartlagt vilka behov som finns så kan man sätta upp mål som de man ska sträva efter. I skolverkets lägesbedömning (2009) står det tydligt att läraren ska sätta upp kortsiktiga och långsiktiga mål för att utnyttja och utföra undervisningen maximalt. För att sedan kunna uppfylla dessa mål så anser jag att man måste börja på individnivå för att sedan successivt öka denna sociala undervisning. Det som jag tror kan bli svårt med den sociala utbildningen är att alla elever startar på olika nivåer vilket kan medföra att det är svårt att lägga en nivå i undervisningen som är optimal för alla elever. Därför tror jag att det är viktigt att man bryter ner undervisningen till individnivå för att ge alla elever möjlighet till kunskapsutveckling.

Jag anser inte att man behöver starta ett nytt ämne i social kompetens direkt, utan att det är viktigt att vi börjar någonstans och det genom att integrera den sociala kompetensen i övrig undervisning. Detta för att ge elever en grundkunskap i social kompetens som jag anser krävs för ett gott fortsatt lärande samt en förutsättning för det fortsatta arbetslivet. Detta anser jag i enighet med informant L2 som beskriver att man ska utveckla social kompetens i undervisningen och skolan kontinuerligt för att följa de utvecklingar som sker i samhället. Anledningen är för att samhället utvecklas och blir mer fokuserat på de sociala färdigheter som krävs på en arbetsplats istället för den kunskap som krävs för att utföra själva arbetet. Herlitz (2007:151) styrker resonemanget och poängterar även att man inte enbart söker arbete genom sina kvalifikationer utan även genom sina sociala färdigheter. Därför hävdar jag att varje liten del av social kompetensundervisning är viktig.

Ett tydligt tecken på att man kommer ha en fördel av att vara socialt kompetent är att samtliga lärare och handledare anser att man är en bättre frisör om man är socialt kompetent vilket även (Herlitz 2007:151) styrker. Jag tror att bristen på social kompetens idag beror på att kunskapen som ingår i läroplanen lpf94 alltför sällan integreras in i den dagliga

undervisningen. Detta anser jag beror på att lärarna inte har tid eller ork att prioritera ämnet social kompetens i den dagliga rutinen.

Jag har upplevt i min vardag att långt ifrån alla människor är kapabla till att samarbeta eller hjälpa andra individer i olika situationer. I min framtida roll som frisörlärare anser jag att det är viktigt att man lär elever från grunden hur viktigt det är att vi hjälps åt för att tillsammans klara av de svårigheter som livet kan ge.

Jag anser genom mina intervjuer att det fanns svårigheter att få fram vad informanterna ansåg att man skulle utveckla i framtiden för att öka elevens sociala kompetens. Det var enklare för dem att tänka utifrån hur de kunde utveckla utbildningen inom social kompetens idag. Detta tror jag beror på att de enklare kan relatera till hur fungerar nu och på grund av att det inte fungerar så är det svårt att se hur det kan utvecklas i framtiden.

Kimber (2009:36) förklarar att det är viktigt att skolans personal är socialt kunniga för att utgöra ett gott klimat i skolan och för elever. Hon beskriver även att de även ska kunna förmedla denna kunskap till elever för att elever även ska förstå innebörden av begreppet social kompetens. Detta anser jag är en positiv ståndpunkt och innebär att det bör ställas högre krav på lärares sociala kompetens. Det beror enligt mig på att den sociala undervisningen är bristfällig och på lärares bristande utbildning inom detta område. Bristen i undervisningen tror jag kan förändras genom utbildningar för lärare där de lär sig innebörden av social kompetens samt hur man kan förmedla denna kunskap till elever.

6.2.3 Diskussion kring utveckling av social kompetens i arbetslivet

Samtliga handledare och Maltén (1997:193) anser att det i arbetslivet sker en ständig kommunikation och i frisör yrket så består denna kommunikation av samtal med salongens kollegor och kunder. Därför är det viktigt med en social kompetens som yttrar sig i fungerande kundrelationer och ett bra samspel på salongen. Detta bidrar då till ett gott arbetsklimat där alla känner sig trygga och uppskattade i form av öppen kommunikation. Jag anser att detta klimat är en förutsättning för en positiv och fungerande arbetssituation. Det är enligt min erfarenhet dock inte alltid det klimatet som är på alla salonger.

Herlitz (2007:151) redogör för att arbetslivet strävar efter detta klimat genom att inte bara anställa personal enbart genom yrkeskompetens utan även inriktar sig på den sökandes sociala egenskaper. Jag anser att de sökande inte bara ska kunna de yrkesmässiga kunskaperna utan även passa in i salongens sociala profil. Denna insikt har jag även erfårit genom att två av de tre handledarna jag intervjuat poängterat detta tankesätt. Detta anser jag är en tydlig indikation på att denna sociala färdighet måste ha sin grund i skolan men att den även måste utvecklas ute i arbetslivet och då genom erfarenhet och övning. Jag får även stöd av denna uppfattning genom att både informanterna och Mannberg (2001:5-7) hävdar att man måste öva för att utveckla den kunskapen. Denna erfarenhet behövs inom yrket för att kunna hantera de krav och utmaningar som yrkeslivet kräver.

Detta förklaras av informant H1 med att frisöryrket kräver till stor del sociala färdigheter. Färdigheten krävs för att kunna hantera den kundkontakt som sker på en salong och få kunder att känna sig speciella och omhändertagna. Det är enligt mig viktigt med denna känsla på en salong för att få en bred kundkrets samt nöjda och återkommande kunder. Detta anser jag i likhet med Persson (2003:20-21) är anledningen till att de flesta arbetsgivare idag söker socialt kompetenta arbetare. Eftersom dessa arbetsgivare inte bara söker en bra arbetare utan

även en kollega som kan samarbeta, förbättra arbetsklimatet och utveckla trivsamt på salongen. Det är enligt mig ett bevis på att man inte bara vill ha bra arbetare utan bra medarbetare som passar in i organisationen. Jag anser att Perssons (2003:20-21) liknelse mellan en social relation och en kundrelation är precis den utgångspunkten som dessa arbetsgivare har. Arbetsgivarna har en upplevelse av att goda relationer på arbetsplatsen sprider sig vidare till kunder och utomstående.

I samstämmighet med H1 så anser jag att man måste låta elever få tid och utrymme att skaffa sig erfarenhet och utvecklas inom yrket. För att kunna utveckla dessa egenskaper anser jag att man måste ta sig tid att observera och kommunicera med sina kollegor. Genom att ta del av varandras tankar och åsikter så får elever en djupare kunskap om hur yrket ska utövas. Mannberg (2001:11) beskriver att det är viktigt att utveckla elevers kommunikativa förmåga och detta beskrivs även av en informant. De förklarar att det är viktigt att elever får en erfarenhet av dialoger med kunder på arbetet för att utveckla sitt servicekunnande. Denna kunskap ska öka elevers självständighet och bidra till ökat självförtroende där de kan känna att kunskapen och erfarenheten de besitter är relevant i deras yrkesutövning. Denna ökade självinsikt beskriver H2 gör att elever tar ett större eget ansvar och därmed ökar intresset för sin utbildning.

Samtliga informanter hävdar att elever måste känna trygghet i sig själv för att kunna utveckla sina sociala kunskaper. Genom denna trygghet så anser jag att elever har en god möjlighet till att utvecklas som individ och yrkesutövare. Jag anser även i enighet med informanterna att man behöver ha en stark vilja och en stor förståelse för hur mycket man kan prestera i samverkan med andra individer.

7. Sammanfattning och avslutning

Slutligen i min studie vill jag granska om jag fått svar på mina frågeställningar utifrån min metod, tidigare forskning och från mina intervjuer. Jag hoppas att denna studie kan bidra till fortsatt forskning där man vill förstå och utveckla innebörden och användandet av social kompetens i skolan och arbetslivet.

I inledningen av mitt arbete ställde jag en fråga om lärares och handledares upplevelser överensstämmer med mina funderingar. Frågan som ställdes var om de i enighet med mig instämmer med att man kan vägleda och hjälpa elever att utveckla sin sociala kompetens genom undervisning genom samarbetsövningar. Det bekräftas att de är inne i samma tankebanor som jag när det gäller att man tillsammans kan utveckla de sociala kunskaper som krävs. Studien har hjälpt mig att komma på och förstå olika tillvägagångssätt som litteraturen och informanterna belyser för att utveckla elevers sociala kompetens. Jag anser att tillvägagångssättens effektivitet varierar bland elever och att det är jag som lärare som måste förstå och märka vad de behöver i sin undervisning för att elever ska ta in den kunskap som krävs.

Observationer skulle kunna vara ett komplement för denna studie om det hade funnits mer tid. Detta för att få ett mer utvecklat resultat. Jag har redan tidigare beskrivit att jag har observerat själv utifrån mina upplevelser som frisör och i min utbildning. Jag anser att kan det vara positivt att undersöka flera olika metoder för att få maximal forskning om ämnet.

I min undersökning har jag upplevt genom litteratur och informanter att skolan och frisöryrket anser att social kompetens är ett viktigt komplement i undervisning på frisörinjen. Jag som

blivande lärare vill utveckla och integrera den sociala undervisningen på ett sätt som är givande för elevers utveckling. Jag vill vara med och bidra till ökad social kompetens i min undervisning och detta genom min huvudsakliga utgångspunkt som är social kompetens i yrket. Detta för jag anser att elever behöver denna kompetens från skolan för att lyckas i sin roll inom frisöryrket.

Referenslista

Dahlkwist, Matts. (2002). *Social kompetens- En utvecklingsguide*. Uppsala: Kunskapsföretaget.

Esaiasson, P & Gilljam, M & Oscarsson, H & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik AB

Gilje, N. & Grimen, H. (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Göteborg: Daidalos AB.

Herlitz, Gillis. (2007). *Socialgrammatik om social kompetens eller förmågan att umgås med folk*. Stockholm: Liber AB

Kernell, Lars-Åke (2002). *Att finna balanser*. Lund: Studentlitteratur.

Kimber, Birgitta. (2009). *ATT FRÄMJA barns och ungdomars utveckling av social och emotionell kompetens*. Malmö: Epago/Gleerups utbildning AB.

Lundmark, Annika. (1998). *Utbildning i arbetslivet: utgångspunkter och principer för planering och genomförande av personalutbildning*. Lund: Studentlitteratur

Maltén, Arne. (1997). *Pedagogiska frågeställningar*. Lund: Studentlitteratur.

Mannberg, Susanne. (2001). *Social kompetens*. Lund: Liber AB.

Persson, Bengt. (2007). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Stockholm: Liber AB.

Persson, Anders. (2003). *Social kompetens: När individen, de andra och samhället möts*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket. (2009). *Skolverkets lägesbedömning 2009*.

Strandberg, Leif. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.

Stukát, Staffan. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Malmö: Studentlitteratur

Svenska akademien (2008). *Svenska akademiens ordlista*. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.

Säljö, Roger. (2005). *Lärande & kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Falun: Norstedts Akademiska Förlag.

Thors, Christina. (2009). *Utstött – en bok om mobbning*. Stockholm: Lärarförbundets Förlag.

Vedeler, Liv. (2009). *Social kompetens i barngrupper*. Malmö: Gleerups utbildning AB.

Åhs, Olle. (2003). *Bortom bråk och hårt klimat: Om att utveckla social förmåga i skola och förskola*. Malmö: Runa förlag

Bilaga 1 Intervjufrågor till lärare

I denna studie är mitt syfte att ta reda på vikten av social kompetens för frisörelever, ditt namn kommer inte användas utan du kommer att förbli anonym.

Uppvärmningsfrågor

Hur länge har du arbetat som yrkeslärare på hantverksprogrammet?

Vilka kurser undervisar du inom?

Frågor

1. Hur uppfattar du begreppet social kompetens?
2. Hur viktigt är social kompetens inom frisöryrket upplever du?
3. Hur kan man bidra till social kompetens i undervisningen?
4. Hur viktigt är det med social kompetens för eleverna i sitt kommande yrke?
5. Hur arbetar ni aktivt med social kompetens i kurser?
6. Hur arbetar ni aktivt med klassens sociala kompetens i ert dagliga möte med elever?
7. Hur kan man förbättra social kompetens i utbildningen?
8. Hur kan man förbättra social kompetens i framtiden?
9. Upplever du att en frisör är mer kompetent i sitt yrke om han/hon har socialt kompetens?

Avslutning

Vilket moment i din undervisning anser du att eleverna uppskattar mest?

Har du några tillägg?

Bilaga 2 Intervjufrågor till handledare

I denna studie är mitt syfte att ta reda på vikten av social kompetens för frisörelever, ditt namn kommer inte användas utan du kommer att förbli anonym.

Uppvärmningsfrågor

Hur länge har du arbetat som frisör? Har ni APU-elever på er salong? Har ni haft APU-elever tidigare på er salong?

Frågor

1. Hur uppfattar du begreppet social kompetens?
2. Hur viktigt är social kompetens inom frisöryrket?
3. Hur viktigt är det att eleverna har social kompetens på er salong?
4. Hur ska man kunna förmedla den kompetens till eleverna på salongen?
5. Hur arbetar ni med social kompetens?
6. Hur viktigt är det med social kompetens för en frisör att behålla en kundkrets?
7. Hur kan man förbättra social kompetens på er salong?
8. Hur kan man förbättra social kompetens i framtiden på er salong?
9. Upplever du att en frisör är mer kompetent i sitt yrke om han/hon har socialt kompetens?

Avslutning

Vilket moment i frisöryrket anser du att eleverna uppskattar mest?

Har du några tillägg?